

Harefangst på Drejø 1904 - 1968

Jagt på feudalsamfundets tid:

I Kong Valdemar Sejrs Jordebog fra 1231 benævntes alle øerne som Kongens jagtområder. Deri var noteret hvilken slags vildt, der fandtes på hver ø. For Drejø står der, var det den eneste af De sydfynske Øer, der foruden - hjorte, dådyr og hors - også havde "hus". Måske var det Kongens jagthytte – hvilket dog ikke er helt sandsynlig, da der så også må have været folk til at se efter det samt holde øje med dyrebestanden her. Mest sandsynligt er det, at der allerede dengang var et begyndende bosætningssamfund!

Kongens privilegium på jagten fulgte med over til de adelsmænd, som Kongen solgte øerne til i 1600-tallet. Sammen med Korshavn og Avernakø kom Drejø under Otto Krag til Egeskov Gods, der tillige også fik jagtretten. Drejø har gennem tiderne hørt under skiftende godser, sidst under Hvedholm Gods, hvorunder drejøboerne frikøbte deres gårde og huse i slutningen af 1880'erne. Indtil da hørte som sagt alt vildt under godserne.

Godejeren på Hvedholm afholdt en årlig jagtdag på Drejø, ikke for øboerne, de var "klappere", men for godsets jagtselskab. Det vildt, man især skød på Drejø, var harer. Dem var der rigeligt af, da der ikke fandtes nogle af deres naturlige fjender på øen, nemlig ræve. Selv om bønderne gennem tiderne nok tog for sig i smug af småvildtet - det gav jo et godt tilskud til kosten - var der rigeligt til de "høje herre" også. Efter gammel lov sluttede jagten den 18. december.

Uddrag fra Drejø Smedjes forhandlingsbog:

"Efter en under 29. Nov. 1904 udgået overenskomst med Godsejer Lange om at gjøre 2 klappedage årligt, imod at vi i jagtafgift erholder 480 kr. årligt, der betales ved sidste klappedags afholdelse. Uddelingen af pengene blev foretaget af Hmd. Hans Mortensen, som foregik således. Beboerne i Skoven fik 80 kr. Husmændene ¼ de part af 320 kr., som er 80 kr., så får Præsten 10 kr. De andre 230 kr. bliver fordelt på 19 Grd. med 12 kr. 10 øre til hver. Resten 80 kr. blev for den sidste dags klappere betalt til 23 gårdmænd med 46 klappere og 27 husmænd i alt 73 klappere, som fik hver 1 kr. 9 øre pr. mand. Der blev 53 øre til rest, som overgår til Byens kasse

*Drejø den 4. Dec. 1904
Morten Hansen
Oldermand.*

Beskrivelse af en harefangst:

Drejø har altid haft en god harebestand. Her blev hvert år over 2 dage i december fanget mellem 150 - 200 levende harer til udsættelse i harefattige egne. I mange år gik de til udlandet, hvormed øen havde en god fortjeneste. Trods de mange harer, der blev indfanget hvert år, kunne bestanden reproducere sig selv i løbet af året. Det er lidt uvist, hvornår harefangsten startede på Drejø, formentlig engang i 1920'erne.

Det var en stor begivenhed, hvert år i december, når harefangsten gik i gang. Der kom både familie og venner fra nær og fjern for at deltage. Så der var ikke mangel på mandskab til at holde nettene eller gå med som klappere. Det var alt sammen frivilligt og ulønnet – men der var en harefest at se frem til.

Harerne blev fanget i lange net (specielle harernet) på ca. 20 meter x 1½ meter i højden. Nettene var foldet sammen, så man havde bagerste del i højre hånd og forreste i venstre – klar til at gå ned i hugsiddende, når en hare kom løbende – bagerste del af nettet op, og forreste helt til jorden – stæk ud, så haren ikke smutter under nettet. Alle ventede i åndeløs spænding - løb haren hen mod én, var det bare om at sidde stille, og så... ind i nettet – løfte op og stræk ud! HOLD FAST! Det var ikke altid nemt, hvis man blev for ivrig, og løftede nettet for tidlig – eller ikke højt nok, så harens lange ben nåede jorden, og væk var den..... De gamle bandede, *men pyt, den tager vi næste år.* De lange, tunge net blev trukket tværs over øen, holdt op af en fanger for ca. hver anden meter. Der blev altid gået i en bestemt rute. Om formiddagen gik man på søndersiden af øen fra Broen og ud til Drejet – Skovfolkene var ikke med, de lejede deres jagt ud til jægere - om eftermiddagen tog man så nordsiden, fra Drejet og ud mod Knappen. Man gik på 1 - 2 rækker med nettene spændt ud mellem sig, og alle klapperne gik forrest, for at jage harerne op. Harer har det med "at

trykke sig”, når de bliver bange, d.v.s. de lægger sig helt fladt ned i en lille fordybning eller bag en græstue, ofte falder de helt sammen med omgivelserne, så fangerne kunne gå forbi uden at opdage dem - det var harens held! Klapperne var oftest ældre mænd og mindre drenge – piger og kvinder fik ikke lov at være med, først sidst i 1950'erne fik pigerne lov. Obligatorisk var - lommerne fulde af Drejø pebbernødder – de små, hårde, knallinger bagt på rug- og sigtemel. På dem kunne man klare en , dejlig, lang, kold dag. Og selv om støvlerne var smattede og sokkerne våde, var alle klar til næste dags harejagt. Den sidste aften var der stor fest i forsamlingshuset. Den stod kvinderne til gengæld for.

Harene blev sorteret i sæt. Da harer er polygame, bestod hvert sæt af 1 ramler (han) og 2 sættere (hun) i én kasse med 3 rum. Forinden var der lagt lidt halm og roer i kasserne, da de ofte skulle ud på en lang tur, inden de igen blev sluppet ud i friheden. Man kan ikke på afstand se forskel på hanner og hunner, så der forelå altid et stort køns sorteringsarbejde, inden harene kom i kasserne. På Drejø var det Hans Banke, der forestod den del – på Hjortø var det Karl Henningsen. Eksport af levende harer til udlandet var en god indtægtskilde, så en del drejøharer kom til Italien, indtil en ny lov forbød salg til udlandet. En del blev herefter sendt til harefattige egne i Vest Jylland.

Den begyndende centralisering indenfor landbruget i 1960'erne med monokultur gjorde det svært at opretholde den samme harebestand, da deres livsbetingelser blev forringet med den intensive korndyrkning og de manglende roemarker. Enkelte begyndte også at se udlejning af jagten som en bedre indtægtskilde, og trak sig ud af fællesskabet, hvilket gjorde det umuligt at fortsætte, når ikke alle marker var sammenhængende. Den sidste harefangst på Drejø var i november 1968. På Birkholm og Hjortø fortsatte harefangsten efter de gamle fangstmetoder, indtil en ny lov i 1982 besværliggjorde den mangeårige ø-tradition. På Hjortø og Birkholm fik man dog dispensation en del år mere, men kun mod, at harene skulle udsættes levende i Danmark, og måtte ikke sælges til udlandet.

Ny lovgivning satte stopper for en gammel tradition:

Skov- og Naturstyrelsen under Miljøministeriet udsendte i 1982 et forbud mod at bruge net til jagt: *”Styrelsen mener ikke, at man længere skal acceptere udsætning af harer for at ”blodforny” bestande, fordi der ikke er biologiske argumenter for, at udsætning af harer har en positiv indvirkning på en lokal bestands trivsel.”*. Og hermed blev indfangning af levende harer forbudt. *”Styrelsen er imidlertid af den opfattelse, at en udlejning af retten til at jage harer på de pågældende øer helt eller delvis vil kunne kompensere for dette tab.”*! –det levende ikke haren mange chancer! Harefangst på Hjortø og Birkholm måtte stoppe i 1993, hvor endnu en restriktion var på vej. Et stykke levende Ø-historie blev dengang ødelagt.

I sept. 1994 kom Miljø- og Energistyrelsen med en ny lov om jagt- og vildtforvaltning, hvor indfangning - og udsætning af vildt blev forbudt, med mindre Skov- og Naturstyrelsen (som hører under Miljø- og Energistyrelsen) gav tilladelse! Og det gør de stadig pudsigt nok – giver tilladelse til udsætning i tusindvis af fasaner og agerhøns fra opdræts. Dagen efter udsætningen kommer jægerne og skyder alt ned!

Men til levende harefangst blev der ikke givet dispensation! Ringen er sluttet – jagt på øernes vildt er tilbage, hvor den startede!

Drejø Arkiv 5. juni 2009